

הרב ברוך אבערלאנדער
 רב דק"ק חברה ש"ס ליובאוויטש
 בודאפשט, הונגריה
 אוצר החכמה

אוצר החכמה

מסמכים חדשים בקשר לש"י פרידלנדר והירושלמי קדשים שלו

1234567

חלימת מכתבים בין הרבנים הגאונים קצבורג וקמלהאר

הרב דוד צבי קצבורג נולד בוואיטצען ו' אייר תרט"ז, נפטר ג' אדר תרצ"ז. למד בישיבות הונגריה מפורסמות, ביניהן ישיבת שוראן בסלובקיה בראשותו של הגאון ר' חזקיה פייבל פלויט בעל 'ליקוטי חבר בן חיים', ובישיבת פרשבורג בראשותו של הגאון ר' שמחה בונם סופר בעל 'שבט סופר'. שימש כדומ"ץ בעיירתו וואיטצען. הרד"צ פירסם הרבה ספרים וחבורות, אמנם הוא התפרסם בעיקר בהיותו מייסדו ועורכו במשך 45 שנה (תרנ"ב-תרע"ז) של הדו-שבועון התורני 'תל-תלפיות', שהוקדש ברובו לעניני הלכה ולהבהרת בעיות הלכתיות חדשות ונהיה כלי מבטאם של תלמידי חכמים בהונגריה והסביבה. בשנת תשכ"ח הופיע בירושלים "מפתח שמות המחברים", ובשנת תשנ"ח הופיע בבני ברק "מפתח הענינים"², אוזניים לחומר הרב המצוי במאות החבורות.

הרב יקותיאל אריה קמלהאר נולד ח"י טבת תרל"א, נפטר י"ט אלול תרצ"ז. הריא"ק היה סופר פורה, וחיבר וערך שורה נכבדה של ספרים בהלכה, באגדה ובדברי ימי ישראל.

בחודש טבת תרס"ז פירסם ש"י פרידלנדר את הכרך הראשון מהירושלמי לסדר קדשים, מסכתות חולין ובכורות. סמוך מאד להופעת הירושלמי כבר עלו ספיקות בקשר למהימנותו. ובתחילת חודש תמוז פירסם הרב ד"ר דוב אריה ריטר, רבה של רוטרדם, בכתב-עת Der Israelit שהופיע בפרנקפורט, מאמרו על הירושלמי בכותרת: "זיוף מדעי?". ומעתה במשך שנים התנהל הויכוח, מצד אחד הופיעו הרבה מאד מאמרים בכתבי-עת שונים ובשפות שונות המוכיחים את זיוף הירושלמי קדשים הזה, ומצד שני פרידלנדר ועוזריו עונים להם בכתבי פלסתר שלהם³.

המשך למאמרים על הירושלמי קדשים והמור"ל שלו שב'אור ישראל' גליונות ח. יא-טו, כד. כל פעם שציון במאמר זה "לעיל" הכוונה למאמרים הקודמים. תודתי להרב יהושע מונדשיין שהעירוני למסמכים שמתפרסמים במאמר זה, ואף השיג את צילומיהם. אציין לעילן 'גינת ורדים' שמתחיל מגליון ב במשך כ-20 גליונות העתיק את כל מה שנתפרסם כאן אודות הירושלמי קדשים, בלי לציון למקורם. ובכר מחזה על כך ב'אור ישראל' גליון מ עמ' יא.

1. עם פטירתו של העורך עברה העריכה לידי הגאון ר' ישראל וועלץ, אז רב בטינע בקרבת בודאפשט. הרב וועלץ ערך את העיתון כשנה, עד שהופעתו נפסקה בפקודת השלטונות, בעקבות החוקים נגד היהודים.

2. ושם עמ' ז-יד נמצא סקירה על "תל תלפיות" ועורכו הרב דוד צבי קצבורג מפורי עטו של נכדו פרופ' נתנאל קצבורג.

3. ראה כ"ז לעיל גליון יג עמ' קלה-קלו.